

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС

соціалістично-радикальний часопис українського працюючого народу.

Адреса Редакції і Адміністрації: "Громадський Голос", Львів, Ринок 10, II. п.

Редакція рукописів не звертає.
Невідмасанов дописів не містить.

ПЕРЕДПЛАТА: чвертьрічно 250 зол. За границею 2 ам. долари в рік, або їх вартість в ин. валюті.

Чекове конто П. К. О. ч. 151.520.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Виходить в кожну суботу.

Ціна примірника 20 сот.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

ВІЧА І ЗБОРИ.

Позір Львівщина і Бібрка!

Дня 14 падолиста в неділю о год. 1 в пол. в салі читальні „Просвіти“ відбується

в Звенигороді

велике селянське віче.

Знову замах на Муссоліні.

Ще не замовк відгук останніх стрілів замаху на життя фашистського диктатора Італії Муссоліні, а вже виконано на нього новий замах у місті диктатора Італії Муссоліні, а вже ви-

Невідомий справник стрілив до нього в часі, коли він їхав автом. Але самому Муссоліні нічого не сталося. Куля перейшла через стяжку ордеру та через рукав бурмістра Больоні, який їхав коло нього в авті. Фашистська юрба зараз кинулася на незвісного справника та на протязі півтора минути його замордувала. На трупі стверджено 14 ран від ножів. В револьвері, який найдено при ньому, була ще одна куля, якої не встиг вистрілити. В своїм письмі до фашистського посла Артинеті чваняться Муссоліні, що йому ніщо не може статися, поки не виконає цього, що йому призначено. Але до часу збанок воду носить.

Нова фракція в УНДО.

Як нас інформують з найбільш достовірних жерел, в «найбільшій», (як самі ундисти твердять про себе), партії наступив покищо ідейний розкол. Група членів УНДО, які гуртуються біля часопису «Рада», не пориваючи організаційних звязків з цілою партією, рішила утворити окрему фракцію, зазначаючи, що не може погодитися з орієнтацією та тактикою теперішнього провуду УНДО. Група веде підготовчу акцію, щоби виступити одноцло на недалекому партійному зїзді. Зачинається історія з 1921р.

Це треба нашим товаришам знати!

В західній Європі кожда кляса, кождий гурт людей, що має однаковий світогляд і однакові політичні, господарські та культурні цілі, творить організацію, яку називають партією.

Вони розуміють, що організованою проведом та зацільеною виборенням цинном, тактикою, скорише до цієї мети, яка зветься програмою партії і яка їх еднає.

Партійна організація дбає не лиш про підготовку для майбутнього, кращого ладу, який намічено в її програмі — вона дбає також про сучасні інтереси та вимоги тих людей, що гуртуються в партії. Тому, щоби партія могла скоріше й успішніше боротися за здійснення своєї програми, щоби могла поширюватися та видавати для пропаганди своїх ідей не тільки між своїми, але й між ворогами відповідні часописи й книжки — мусить вона на це мати відповідні фонди.

Деколи треба навіть дуже великих фондів, щоби з успіхом оборонитися. Особливо велику карність та жергвенність для своєї політичної організації мусять виказувати працюючі маси кожного народу.

Іх партійний фонд складається з масових дрібних складок, а капіталісти крім своїх капіталів, фабрик, та преси, при помочи яких стараються поневолити працюючі маси, мають ще й політичну владу в своїх руках, якої надуживають часто, для своїх виключних цілей.

Тій силі мусить протиставитися вся сила працюючих людей, коли хоче гідно встояти в боротьбі, оборонити свої інтереси й промувати помимо перешкод до наміченої в програмі цілі.

І тому, що робітництво та селянство в Західній Європі розуміє велику багу своєї політичної організації, тому піднірає їх усіми силами. І навпаки. Сильні організації працюючих довели до цього, що умови життя робітника й селянина ось хочби вже в такій Чехії є о много

ліпші, як українського селянина й робітника.

Це треба нашим Товаришам знати!

Тиф на соціалістично-радикальні віча.

Повітова Управа УСРП у Белзі за дити в Белзі віче українських селян та робітників у господарських та політичних справах. Але староство заборонило «бо в повіті панує тиф і інші зарази».

Спокійно відбуваються торги, люде ідуть без перешкоди з села в село. Але на соціалістично-радикальне, віче їхати не вільно!

Бо тиф і інші зарази!

Курс чужих грошей з дня 3 падолиста Ам. долар 8-96. рубль зол. 4-10.

Ціни у Львові: Пшениця двірська 47-48. звич. 44-00-45-00. Жито 35-36. бров. ячмінь 32, Ячмінь звич. 28. Овес 28-00. Кукурудза 30-00, Бараболя 6-50-7-00. Фасоля біла 40, краса 38, сіно прасоване 7-50-8-50, Гречка 32-00, ячмінна каша 52-00. Мішкиютові 1-90 уживані 1-80. Молоко 0-45.

Redakcja Czas. „Hromadskvj Holos“ Pr. 491/26 W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy kamry we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść arty ulów umiesz zonych w czasopiśmie „Hromadskvj Holos“ Nr. 43 z dnia 30. października 1926, pod tytułem: I) „Doro owskaz na majbutnie“ w całości, II) „Našlidok systemy“ ustępy a) między słowami: „Nashidok systemy“ a słowami: Dziennik Ludowy, ustępy b) od słów: Tak puszze... do końca artykułu, IV) „Na ukraini ridnij“ ustępek między słowami: nauky... a słowami: Za komunistom, zawierają ad I) znamiona zbrodni z § 58 c) uk. ad 2 i 4 znamiona zbrodni z § 65 a) uk. ad 3) a) b) znamiona występku z § 300 i 304 uk. uznal dokonana w dniu 27 października 1926 konfiskate za usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakladu i wydał w myśl § 493 pk. dzakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowan go.

Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzi alnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umiescil bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu p ciaga a soba następstwa przewidziane w § 21 ust. 1 uk. z 17 grudnia 1862 Dzpp. Nr 6 ex 1863 tj. zasąd enie za pr ekroczenie na grzywnę do 400 zł. Lwów, dnia 29. X 1926. Havel.

Звіт з засідання і постанов Головної Управи Укр. Соц. Рад. Партії

Засідання Головної Управи УСРП відбулося у Львові 30. жовтня ц. р. Голова т. Л. Бачинський присвятив своє слово роковинам листопада 1918 р., а присутні члени вшанували пам'ять полеглих членів УСРП і борців за вільну Україну повстанням з місць. Відтак прийнято до відома звіт головного секретаря т. О. Навроцького про політику й організаційну діяльність Гол. Секретаріату, однодушно її одобрено. Прийнято загальні директиви дальшої праці на всіх ділянках українського життя.

Реферат про політичне положення виголосив т. Лев Бачинський. По дискусії ухвалено резолюцію, в якій стверджується, що наступ буржуазії за відзискання втрачених під час революційних здвигів своїх позицій, скріплюється. Буржуазія на спілку зі шляхтою прямує до фашистської диктатури або до монархічного абсолютизму. Цей рух перекидається з Польщі в круги буржуазно-думуючої укр. інтелігенції і попівства. Проти того змагання монархізму на укр. землях мусить УСРП повести рішучу боротьбу. — Далі стверджується в резолюціях, що політика правительства Пилсудського змагається закріпити дотеперішній стан на західно українських землях, але й не оглядаючися ні на волю українського працюючого народу, ні на ніяке право, збільшує утиск та помагає до соціального визиску укр. прац. народу. Навіть ті паперові права (як гром. самоуправя право виборче свобода зборком скасувати. Гол. Управа взиває до дальшої політичної боротьби проти того утиску та до рівночасного культурного й господарського будівництва. Для цієї праці й боротьби буде УСРП приєднувати до одного фронту всіх укр. соціалістів. Створення такого українського фронту буде тільки тоді корисним для народньої справи, коли він буде мати на цілі соціальні й національні інтереси укр. прац. народу а не польського чи московського «соціалістичного» імперіалізму. Тому Гол. Управа одобрює дотеперішнє становище Гол. Секретаріату супроти «Сельсоюзу» і «Народної Волі», бо в «Сель. Робі» проявляється змагання скріпити наново москвофільський рух на Зах. Українських Землях. — Гол. Управа протестує проти руйнуючої польської політики супроти укр. шкільництва та взиває громадянство до боротьби з тою системою, зокрема за українського духа в школах, за викладову й урядову укр. мову в школах.

Свобода слова й друку.

Луцький суд закрав в минулім тижні одну українську газету на Волині «Громаду», яка виходила в Луцьку. На Волині появлялися ще й інші газети, що їх писали на українській мові, але це були на ділі польські газети, а тільки надівали на себе овечу шкірку. «Громаду» закрито за поміщення статті язвистий вишшов з Луцької тюрми та описав страхіття тої «культурної стражниці» на Волині.

3 партійного життя.

Організація Стрийщини. Дня 31 жовтня ц. р. відбулася чергова конференція УСРП стрийського повіту, на якій обмірковано дотеперішню працю та намічено дальший план діяльності. Народа тревала поверх три години, — дискусія була щільною річею. На конференції було присутних 48 учасників, з того більша частина робітників зі Стрия. Реферат про сучасне політичне положення та завдання УСРП виголосив делегат Головного Секретаріату тов. Стахів. Обрано нову повітову управу в такому складі товаришів: Берегуляк Петро, голова, Стефанів Михайло заступник голови, Л. Лотоцький, секретар, та члени П. Кардаш, Засідко Пилип, Г. Гронас, Г. Борсук, М. Романишин та одного заступника. Нова управа дає запоруку, що соціалістично-радикальна праця піде звавіщим темпом так серед українських селян, як і міських робітників.

Повітова Конференція УСРП в Станіславові.

В неділю дня 31. жовтня ц. р. відбулася повітова конференція УСРП Станіславівщини. Звіт з тої конференції подамо в черговому числі. —

Віче УСРП в Озирній.

Мимо страшної негоди, яка була в неділю 24. жовтня, велика зала Озирнянської читальні «Просвіти», де було заповіджене віче УСРП на першу годину в полудні, вже довго перед початком віча була битком набита. Замітне, що більше ніж половина учасників віча це жінки з доколичних сіл, які прийшли послухати, що скаже їм окремо, самим місцевим жіноцтвом запрошена, референтка тов. Іванна Блажкевичева. Точно о 1-ій годині іменем місцевої громади УСРП відкриває віче тов. Козовик. На внесення тов. Петра Сілінського предсідником віча вибрано тов. Петра Гуменюка, секретарем тов. Марцюка. Перший реферат про політичне й господарське положення українського народу під Польщею виголосив тов. Михайло Матчак. Описав тов. І. Блажкевичева виголосила прекрасний реферат про завдання української жінки під сучасну пору та про участь жіноцтва в політичних організаціях. Коли референтка говорила про обовязки матери Українки, що до виховання громадян і коли при цьому змалювала сучасне лихоліття української школи й дітвори, багато матерей на сали плакало. По вічу висловлювали побажання, щоб тов. Блажкевичева видрукувала свій реферат у «Громадський Голос», щоб його могли прочитати всі працюючі Українки. З черги тов. Володимир Лисий реферував про організацію українського селянства й робітництва та про ті засоби, якими мусить боротися український працюючий люд за землю і волю. По ухваленні запропонованих референтами резолюцій закінчено віче відспіванням національного гимну.

Віче УСРП в Баранчицях, пов. Самбір.

Дня 10. жовтня ц. р. відбулося при участі кількисот людей з доколичних сіл віче Української Соціалістично-Радикальної Партії в Баранчицях. Президіювали тт. П. Крулікевич і Гарбар. Про політичне й господарське положення українського працюючого народу реферував т. Василь Кідула, про організаційні справи т. О. Коберський. По дискусії ухвалено резолюції УСРП. По вічу відбулася вуща нарада членів громади УСРП і прихильників, на котрій обговорено способи дальшої праці в околиці.

Учасни.

Заборона віча УСРП в Любіннях, пов. Яворів

На день 25. жовтня ц. р. скликала Повітова Управа УСРП Яворівщини віче до Любіння. Однак в останній хвилі староство віче заборонило, йдучи за просьбою наказного війта. Проти заборони внесено відклик. Загалом яворівський староста вічого собі не робить з жадних законів, коли тільки може допекти українським працюючим людям. Проти тих практик рішила Повітова Управа повести рішучу боротьбу.

3 партій і про партії.

Нарада УНДО в Козовій.

Дня 11. жовтня відбулася нарада УНДО в Козовій. Було це в ярмарковий день, люде стужилися за політичним рухом, тому й зявилося до 60 осіб. Започаткував нараду др. Микола Стадник, адвокат. Зі Львова прибув п. Олександр Черкавський, а з Бережан д-р Вол. Бемко. П. Черкавський висловив всі прикметники УНДО, додаючи, що воно хліборобське. Отже багато

в нас намножилося хліборобства. Гетьманська партія Липинського хліборобська, УНДО хліборобське, о. Ільків хлібороб, Селянський Союз хліборобився, аж попав до недавніх Москалів, а теперішних москвофілів. Тяжко тепер селянинові між приятелями та й ще хліборобами!

В однім місци сказав п. Черкавський, як то соціалісти говорять, що їм не треба священика, але не сказав якого! Нехай п. Черкавський прочитає собі І. Франка книжочку п. з. «Радикали і попи», то буде сам знати, а тоді й других навчить, яких попов не треба.

П. д-р Бемко дорікав соціалістам за те, що ті називають адвокатів буржуями і виправдувався, що він буржуєм не є. Ця вся балаканина мала на цілі створення політичної організації в повіті. Думають панове, що вистарчить сьогодні селянинові піском засипати очі й він полетить за ними, за їх недотепними словами не дивлячись, що робиться з їх ділами.

Осьтак у нас виглядає політичне освідомлювання селян. — Селяни в параді.

Товариші й Товаришки! Надходить зима й надходить час, в яким найкраще освідомити кількох несвідомих і заложити партійну Громаду УСРП у вашому селі та місті.

Як живеться на Прикарпатській Україні?

1) Єдиний протиукраїнський фронт. 2) Українська думка і комунізм. 3) Розвиток українського духа. 4) Відгук на ювілей Грушевського.

1. Переслідування української думки і її розвитку та розвитку національної свідомости з кожним днем набирає все більшої сили. Утворився єдиний фронт проти пробудження в масах свідомости, що вони Українці. Той єдиний фронт творять «брати Словяне» та ренегати — місцеві москвофіли під проводом Москалів та галицьких москвофілів. Проти пробудження національної свідомости в одно, однодушно виступають й немилосерно «вопят» (галасують) такі газетки: «Подкарп. Глази» (фашисти). «Подк. Рус» (кльофачівці) «Подк. Русь», на моск. мові газета (не змішувати з «Подкарпатською Руссю», педагогічним місячником українського напрямку), «Русская Земля» (трудовики), «Русській Край» (нова порода москвофілів тутешніх Гомичко(в), «Свободное Слово» (смердюча помийниця, яка не спинається в своєму нахабстві ні перед чим).

Проти того єдиного фронту стоять і б'ються: «Карпатська Правда» й «Свобода» (орг. хр.-нар. партії — Волошин). «Вперед» веде весь час невиразну лінію. Єдино, що цінне в ньому, то правопис. Почав друкуватися фонетичним правописом. Безбарвний а мноді досить невиразний й нещирий. Відчувається рука панів.

2. Українську думку й пробудження національної свідомости ототожнюють адміністраційні органи й преса єдиного протиукраїнського фронту з комунізмом. Кожний свідомий Русин — назвавшись Українцем, робиться в їх очах комуністом. «Просвіта» — «комуністична організація» (не дивлячись на те, що до Головного Виділу входить кілька попов). Українських емігрантів всіх вважають комуністами. Переслідування укр. еміграції та висилка за межі продовжується далі.

3. Не дивлячись на все те, україн-

ська думка зростає з кожним днем, особливо серед молоді, урядників й головне на селах. Шириться укр. книжка. Вимоги на укр. книжку щораз збільшуються, при чому виявляється симпатія до книг друкованих фонетичним правомисом. Села вимагають українських (руських) шкіл і відповідних активних в громадській роботі учителів. Подається багато прохань за школу і т. д. Батьки дітей, що є в гімназії, вимагають викладів на українській мові й заведення укр. підручників (Берегово). Вимагають укр. гімназії (Бичків), при чому селяне дають землю, помешкання, паливо — словом все необхідне. На зустріч таким вимогам влада не йде, а на те місце інтензивно й швидким темпом відкриває чеські школи. Підтримує так звану язикову боротьбу, якої властиво вже давно нема, але яку треба часом підсичувати для прямої цілі: чехізації, а Москалям посередньо для своїх цілей. Громадський рух шириться й відгукується на кожний рух на наших українських землях, так наприклад: Франківські свята відбулися в різних формах як в Ужгороді, Берегові так і в інших місцях.

4. На ювілей Грушевського відгукнулося й Підкарпаття, приєднавшись до всього укр. народу. Так само приєдналося до спільного смутку з приводу смерті В. Гнатюка, виславши співчуття, жаль і поклавши вінок.

Волинські „гоцки-кльоцки“.

Цей правний стан, який заіснував за панування їх вельможности удільного князя на повіт Крем'янець п. старости Робакевича, можна назвати мовою Пилсудського «гоцки-кльоцки».

Взяв собі п. Робакевич польські закони, цілу польську конституцію і всіх «кабанів» в Крем'яничині на свій старостинський дручок та підгоцкує ними до схочу. «Громадський Голос» частенько відступав місце на своїх стовпцях тому кресовому воеводі та представникові Жечинсполітей.

Але видко п. Робакевич сильні плечі має, підгоцкує дальше в Крем'яничині, давить навіть просвітне життя невисисних собі «Русинів». Перед місяцем подали ми про нечуваний у світі засуд тов. Семена Жука, містоголови Української Соціалістично-Радикальної Партії, на оден місяць арешту. П. Робакевич засудив т. Жука за те, що він їхав на село до статutowого тва «Просвіти» і там дав на сходинах членів реферат, що врешті є предвиджене в статуті. Санаційний воевода Волинський затвердив той засуд кресового старости, тому й анімуш у нього неабиякий! Це видно з нової шикани на тов. Жука. Наш товариш є з села Болозівки, має там рідню, що бідує на пару моргах землі. Буває, що треба в дечім родині допомогти, ну й поїхати часом подивитися на господарство. Але т. Жукові заборонили приїжджати до власної хати, в якій він уродився та виховався!

Чи не «гоцки-кльоцки»? Та забажав т. Жук хоч на хвилю перевідати, що діється в хаті, тому мусів піти до староства, а воно йому дало перепустку. А на тій перепустці написана ось яка чудернацька постанова: «зезволене не єст важне в порже ноцней од заходу до всходу слоньца».

Це вже не гоцки-кльоцки — а таки чорт зна що!

Значить, можеш днювати в хаті, а на ніч виселяйся зі своєї хати, зі свого родинного села на десяте село.

Це так везе тов. Жукові від польських властей. Але догоджують йому й свої «землячки» з під знаку «Нашого Життя», які спокійно, неначе на печі сидять, та ще на того, кого польські старости по тюрмах волочать, нападають.

Та прийде суд — суд народних мас котрі врешті решт таки зрозуміють, хто якими крутими стежками й куди їх хотів провадити чужому богові на користь.

Що діється в Польщі? Скінчиться жалісно.

Польська ендецька газета «Глос Народу» зажерто воює з Пилсудським. Пише:

«Дня 12 мая взяв Пилсудскі на себе відповідальність за судьбу держави, а сьогодні ніхто не хоче його з того клопоту «викалапуцькати». А найбільше не може він сам, бо таке завдання є за гяжке на його здібности державного мужа й адміністратора та не має на це здоровля. То не є Муссоліні, який працює 16 годин денно і знає механізм італійської держави, як ніхто другий. Кінець масового перевороту буде отже дуже жалісний.»

ПРО НАРАДИ ПІЛСУДСЬКОГО З ПОЛЬСЬКОЮ АРИСТОКРАТІЄЮ В НЕСВІЖУ.

розписалися тепер не тільки польські, але й заграничні часописи. Найбільше кричать грабщаки зі «Слова Польського» і другі вшехполяки. Причину їх злости відкривають інші газети. Польська аристократія давала свої гроші на вибори давніше грабщакам. Тепер вліз між них Пилсудскі і хоче ті гроші на вибори зужити для витворення польської консервативної партії, щось як це в Англії. А грабщаків відкинув недавно від влади — теєер відсунув ім мамку. І тому вони такі злі, що навіть на польського короля не хочуть погодитися.

Смишацька партія.

Посол Недзялковскі з польської партії соціалістичної, яка в маєвім перевороті розпиналася за Пилсудським, пише про його уряд, що він розуміє про збірне життя виключно з політичного становища, а не хоче зрозуміти, що класові ріжниць та господарські причини мають велике значіння в суспільно-політичному житті. На думку Недзялковського праця правительства Пилсудського з гори є засуджена на невдачу. Коли Пилсудскі хоче собі зеднати князів Сапегів, Радивиллів ітп., то мусить жертвувати інтересами малоземельних селян, махнути рукою на можливість злагіднення національної боротьби в східних воевідствах та остаточно порвати з робітництвом. Отже, або з панамі, або з робітниками. Третього виходу немає.

Так остро пише Недзялковскі, якби ножем різав. А тимчасом його партійний товариш Морачевскі сидить собі міністром у тім самім уряді Пилсудського і ані на вус не бере. Польські праві партії зраджують тайну привязання ППС до

Пилсудського. Коли польські соціалісти зачали грозити, що відмовлять попертя Пилсудському, він заявив їм, що поїде собі до Сулеюфка та віддасть владу знову в руки Вітосів та Грабських.

Коли соціалісти почули таке слово, стали смирні як овечки і продають свою програму та принципи за дрібні мідаки.

Комусь гарбуз, а комусь диня.

Не люблять Пилсудського вшехполяки, зачинають недолюблювати соціалісти, а кому він подобається — то польському євангелицькому костелові. Орган польських євангеликів «Жагев Христусова» зробив з Пилсудського «щось з Божого кнута» і розписується в ч. 7, 8, 9 і 10 за 1926 р., що Бог узяв собі Пилсудського за «знаряддя безперечно уломне, але в більшій мірі шляхотне... щоби піднести Польщу з упадку, в якій найшлася перед масвою революцією.

Як бачимо, комусь вдавсь господар, а комусь газдиня.

Стати чи сидіти?

Таке нецікаве питання стало предметом поважного спору між теперішнім хирляком-соймом а забувдюченим правительством. Правительство домагалось, щоби при нагоді отворення соймової сесії, коли будуть читати декрет президента, всі послы стали, (ніби то з пошани до голови держави). Сойм тимчасом заявив, що він вибирає президента і вважає себе за старшого. — Ерешті погодилися на тім, що послы будуть ставати тільки тоді, коли сам президент особисто буде відчитувати свої декрети та відручні письма.

Що пишуть і говорять. Гірше як у Мексику.

Під таким наголовком пише вшехпольська «Газета Варшавска Поранна» з 28. жовтня. ц. р. II

Неділя. Над раном до головної канцелярії команди військового звязку у Варшаві, столиці Польщі, де в найближнім сусідстві є централья карної поліції, баталіон злодіїв приставив собі двоповерхову драбину і докладно знаючи розклад канцелярії, розтяв ацетеленовам апаратом сталеві дошки полевої залізної каси, в котрій переховані важні прикази Міністерства військових справ з важними військовими тайнами... Касу затягнули шнурами на стрих, а канцелярію сплюндрували й зруйнували. Де була військова сторожа, не знати...

Понеділок. Крадіж у будинку президії ради міністрів! У помешканні міністра промислу й торгівлі Квятковського, в білий день, невідомі до теєер справники вкрали міністрові два нові плащі і светер.

Второк. Як дальше так піде, то в мінуту по засіданні ради міністрів украдуть злодії протокол засідання, десять шкіряних (міністерських) тек, два футра, плащ з горностаїв, мацеюфку і кілька «повідних» шабель...

Можна вірити тому пророцтву на второк польської газети, коли «Глос Правди» писав про спілку кримінальної поліції зі злодіями.

Розвиток.

Та сама «Газета Варшавска Поранна» на основі документів так представляє

Чи ви вислали вже передплату до кінця року?

розвиток Пілсудського від соціаліста до монархіста:

Дня 13. падолиста (1918) червоний прапор на замку (у Варшаві). «Монітор» (урядовий часопис) з 18. XI. 1918 ч. 206. приніс такий розпорядок Пілсудського, тодішнього начальника польської держави:

«До громадянина Єнджея Морачевського у Варшаві. Іменую Вас, громадянинне, прем'єром міністрів».

За те зараз на другий рік «Монітор» ч. 207. містив уже такий розпорядок Пілсудського:

«До пана Ст. Тугута. Іменую Пана міністром внутрішніх справ».

З тоасту на замку Радивиллів:

«Звбрушений попередними промовами, вношу той тоаст за рід Радивиллів, що мене нині гостить, щоби остав так вічним, як ті старі мури Несвіжа».

Тепер Морачевські вже не громадянин, а пан міністер сидить за одним столом Пілсудського з представниками тої самої шляхти, що в 1919 р. робили на нього замах у Варшаві. Часи міняються, а з ними польські «соціалісти».

ТОВАРИШІ І ТОВАРИШКИ! ВАШИМ ОБОВ'ЯЗКОМ Є ПРИЄДНАТИ ДЛЯ «ГРОМАДСЬКОГО ГОЛОСУ» ЗА МІСЯЦЬ ПАДОЛИСТ ПО ДВОХ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ. АНУ, ХТО ПЕРШИЙ: СПИСОК СВДОМИХ ТОВАРИШІВ, ЩО ВИКОНАЮТЬ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК, ПОМІСТИМО В «ГРОМАДСЬКИМ ГОЛОСІ».

ТОВАРИШУ! СПІШІТЬСЯ!

Цікава всячина.

Майбутня війна.

Коли кінчилася остання світова війна, запевняли різні дипломати змучені війною жовнірські та народні маси, що це була остання війна, та що друга, коли ще прийде, то на всякий випадок не скоро. Та ще не позападалися по полях самотні жовнірські могили з останньої війни, ще не просхли жіночі, материні та сиротині очі від сліз, ще не посивіли самі борці страшних змагань, а вже кожному стало ясно, що до свіжого проливу крові недалеко. Тількиж нова війна нові страхиття несе з собою. Остання війна загнала людські маси глибоко під землю та під воду. Про страхиття слідує розповісти німецький вчений Рідлінг. Він є тої думки, що в будучій війні найкращими полководцями будуть професори. Не найкращий стратег буде рішати про побіду, але найкращий вчений. В будучій війні воюючі армії та народи злетять ще вище в повітря і заринуться ще глибше в землю. Жалюливо прикметою майбутньої війни буде скорість її знищення. Щоби знищити всяке життя велетенського міста як Берлін, Лондон, Париж — треба буде всього 3—4 години часу. Щоби знищити європейську державу — чотири дні — розуміється тоді, коли вона скоро не оглянеться. Щоби перемирить цілу Європу в пуста — вистарчить всього 10 днів.

Літаки й газів це є та страшна змора, що висить над народами і державами. Правда воювали ними ще в минулій війні, але це була тільки диточа забавка в порівнанні з тим, що буде. Сьогодні найвідважніші летуни перелітають величезні простори, щоби випробувати тривалість апаратів. Газів вживається, щоби знищити саранчу, комали, гусениці. Сьогодні, це

добродійство — завтра може воно стати горем.

Вже в останніх місяцях світової війни вживали таких газів, що нищили та калічили цілі армії. До таких газів належать газ сміху, сліз і чхання.

Роля їх божевільна. Найгірші, найповажніші люде на фронті раптом починають сміятися. Сміх перепадається з людини на людину, з полку на полк, люде падають з умучення обезсилени і тільки сміховинна дихавиця стрясє їх тілами. Про кріс ніхто не думає. Цікаво розоружує газ плачу. Через кілька хвилин кілька тисяч людей ллє нестриманні сльози, плач переходить у корчі, люде падають з виснаження на землю, а там обхоплює їх смертоносний тяжкий газ, який дусить їх як мишу.

Страшні наслідки лишає по собі газ іперит. Він не вбиває, тільки калічить. Паде з гори на землю. Літак засіває і поливає ним тонкою верствою з гори ліси, поля, шляхи, міста й села. Краплі іпериту падають через комини, вікна до домів, на капелюхи, на одіж, на лица людей, що ходять нічно вулицями. Легонька варства іпериту осідає на дахах, стріхах, бульварах, на всіх предметах. Ранком пробуджується чоловік і йому здається, що все покрито россою. А далі зійшло сонце, а страшна роса зсезає. Сонце світить і чоловік забуває про дивний запах гірчиці. Це дурниця, хто на це звертає увагу? Ідуть люде до щоденної праці і не прочувають, що вони вже отроєні. Над вечером починають умирати. З початку нагло спіннуть. Проходять хвили за хвилями. Всі оповині в страшну темряму. Шойно через три—чотири дні починають знов бачити. Лікарі пояснюють, що це була масова хвороба, ще недосліджена. Але хвороба пройшла й ніби все спокійно. Але пізніше починаються хвороби. Слабнуть усі, оден за одним. Тіло покривається білими плямами, лишаями. Набігають опісля червоні міхури, нариви з крові, які виростають ніколи до величини чоловічого п'ястука. Такі нариви нарастають також у середині чоловіка. Людина вмирає поволи, по «культурному».

Іперит тримається на землі через 3—4 місяці. Від нього ржавіють метали та м'якнуть. Залізо вяне, м'якне навіть каміння! Телефонні телеграф, залізниці, фабрики, копальні, все те нищить проідає іперит. Щоби усунути наслідки іперита люде мусять знищити все, що просякнув іперит, а головню одіж. Люде стануть голі. Іперит примусить у часі війни людем і цілим арміям ще глибше влізти під землю. Бо небезпека є грізна й нагла. Кількасот літаків одною ночі зависне над Парижем, Берліном, Варшавою, чи Москвою і їх раном чи вечером не стане. Доми стануть — самотою. Ніж kota, ні чоловіка живого. Смерть згорне їх костистою рукою. Позіхне й зіхне газом, а все покохтється і спочине.

І лекше буде в будучій війні нападат, як оборонятися. Знищення буде велике. З культури остануть огризки.

Малий фейлетон.

Про зайчика скакунчика історія дуже трагічна.

(Нічого зайчику, крутити! Скачи просто!)

Щирий патріот, народній діяч, карний (залежно від потреби) член УНДО, добрий греко-католик, націоналіст чистої води і зовсім не ворог українського працюючого народу — став тепер як оцей бідний заяць...

— Порадьте люде, куди йому бідолашному тепер утікти?

Заліз, бачите, у капусту, й ніби не чужу, а таки свою власну, бо народню, а тут його з усіх боків обсіли...

І він тепер навіть заячим скоком не годе викрутитися:

— Кажі — сякий такий сину — хто ти тепер і куди скочиш? — кричуть до него.

Бідна заяча головонька! Куди-ж те-

пер з білою латкою на задку швирути? Порадьте добрі люде!

Хоч гинь, малесеньким хвостиком безстидної латки не закрисш! Зараз тебе побачать і таки по латці, по латці, так випорять, що рідної неськи ундички не забажасш.

Тут тобі на нещасного зайчика налетів і оден єпископ, а за ним ще й Гринь Гадинківський, а за ними ще вся чорна згряя і корона польська...

— Кажі голубчику! — кричать — чи ти Українець, чи католик, чи за схизматиками, чи за нами? Довго крутив сси, злодю, і капусту нашу жер, всю консисторську капусту вижер. Диви, як тобі білий задок широко ходить!

— Ой братчики солоденькі — запищав зайчик — та чоґож ви такі сердиті стали? Таж я вмирати за Україну готов, а за Шевченка та за Франка...

Бідний зайчик аж присів зі страху по тих словах. Такий рейвах вдарив по його делікатних, сторожких вухах, що він мало не зомлів.

Коли чорні особи почули про Франка — то тақ і з кулаками насіли на зайчика. А він, скік, та вже їм у ногах.

Заспокоїлися чорні, а тут насіли білі:

— Говори, братчику солоденький, чи Українець ти, чи тільки крутиш? Тут тобі, брат, авс! Або до Риму. Або до Криму! Двом боґам капусту жерти й стиду не мати не позволимо.

Побачив зайчик, що біда з другого боку несамовита суне. Легонько, легонько, білою латкою, по пообжираних качанах та й шубовсть... у листову замашну національну капусту.

Але забув бідака зайчик, що одну лабу так і привязали йому чорні до свого плота. А білі зловили за другу. Та й тақ і роздерли бідолаху.

На те, аби знав!

І по шайгородах не скавав!

А діялось це у місяці жовтні в княжім городі Перемишлі 1926 р.

Остап Білоберезка.

З життя села й міста.

БЛИЩА СОРОЧКА ТІЛА.

Костільник, пов. Рудки. Так собі сказав наш панотець і в самі найгорячіші жнива заблагось йому, щоби йому пошили стодолу. Поля має багато. Сам обробити не може, дає на спілку, а на пошиття стодоли вибирає час, де люде самі аж горять, щоби зібрати хліб з поля. Бо в зимі треба з чоґось бідакові жити. До священничої стодоли тоді бідак не піде. Ані не піде до віта, що зі заступником пішли в село та забирали людем плуги, та драбини, а навіть били палкою, щоби вгодити попові! Вже люде раз пухли з голоду — то бачили, чим їх панотець спомагав. Говорить священник, що блища сорочка тіла, алеж мусить таке сказати собі й селянин.

Розтиховський.

Волчківці, повіт Зборів. Від хвихі коли в нашому селі відбулося селянське віче скликане Громадою Української Соціалістично-Радикальної Партії — наш отець Іван Городиловський вічно говорить на проповіді в церкві, про «соціалістів-філософів» та підпанків, які приїзджають до села в цілі відвернення християн від віри, повалення святої церкви. Навіть про Пітагора щось довго отець з амвони вірним пояснює, однак ніхто з вірних з його пояснень не міг нічого вирозуміти. З цілого змісту його проповіді бе неаивисть до одиниць (яких поіменно не має відваги назвати), та накликає вірних, щоби не слухали тих, що церков завалити хочуть. В нас церков справді валиться, але винен сам свяще-

ник, бо продає поле, не на напору церкви, тільки на будову приходських палат. Люде бачать, що самому священникові на церкві не залежить і з його проповіді є користь, бо в нас є вже цілі десятки одиниць, які отець І. Городиловський з амвони викликає. Не бояться якось люде соціалістів-радикалів і слухають, до якої спільної цілі йде та партія. Але не хочуть слухати о. Городиловського, який голосить науку Христа по фарисейськи. Люде, з якими о. Городиловський воює є свідомими громадськими робітниками, яким завдячує село хочби й не великий економічно-просвітний доробок, розвиток читальні ітд. Замічуємо, що одиниці, яких має о. Городиловський на думці, проти віри, та церкви зовсім не виступають, а виступають тільки проти свого душпастиря, який стриже свої овечки так «на нульку», та який безпощадно використовує «незрячого брата гречкосіа».

Вінчає аж на три категорії, а то: I. категорія за 50 зол. коло самого престолу зовсім на переді, II. категорія коштує 10 зол., стіла пересуває аж до бабинця та при цій «шлюбці» не зівольє на засвічення світла. III. категорія вже зовсім малий шлюбчик, який вже нічого не коштує, однак має цю прикмету, що панотень вбирає на себе чорний фелон, а присягу читає зі старої подертої книжки. Молода пара женихів мусить ще перед шлюбом складати досить дивний іспит з катехизму, — який відбувається в цей спосіб; бідний селянин мусить цілий день махати ціпом у попівській столі, а дівчина з гралями коло гною. І хтож так валить віру, попоньку, як не Ви самі? — Хтож проковче віру та самого Бога? Хтож в парохії є вже більше лакомий на гріш, та маєток від вас? В решті подаємо Вам отче до відома, що таких одиниць, яких Ви з амвони викликаєте, є вже в нашому селі цілі сотки, та коли Ви дальше будете говорити на «проповіді про соціалістів-філософів, та свої особисті справи, коли більше будете дбати про своє царство на землі та свої стайні й палати, як ось хочби про саму церкву, що валиться, то ми масово опустимо церкву, а тоді будете собі могли до голих стін побалакати.

Парафіане.

СТОРОЖ ПОРЯДКУ, ЧИ АВАНТЮРИСТ?!

Комендант постерунку в селі Жабі, Юліян Гураль, який має за собою більше менших та більших прогріхів — замість пильнувати властивості своєї служби, до якої йому мабуть не спішитися, береться безспокоїти Гуцулів «в політичних справах. Дня 5 вересня йшли спокійно дорогою в Жабі громадяне Лукин Гелетюк, Василь Волинюк, Іван Волинюк, Юра Волинюк, Микола Горул, Хімчак Василь і інші. На них напав згаданий представник польської влади (який мабуть себе ту вважає і президентом і конституцією і законом!) та зачав їх стримувати: «Ти мой, ходи сюди! чекай тут!» Не кажучи, чи арештовані, чи ні, (бо на це не мав права) всежтаки силою затримав їх коло пів години. Питався кожного, як хто називається та чому кричали на хрунівським вічу Ількова та Дутчака. Деякі з громадян на таке провокаційне питання поліціянта не відповідали зовсім, а оден таки отверто заявив, що на тім вічу зовсім не був. Тоді п. Гураль накинувся по хамськи на громадянина з ревом: «Ти мурго! тримай язик, бо бю в морду так, що тебе шляк трафить! марш!» Це діялося на публичній дорозі в присутності більшої кількості народу. Таке поведення польського коменданта постерунку, яке подобає власне на поведення мурги, викликає обурення між Гуцулами, які вже досить мають тих безправств! Чи так приписує йому поводитися з горожанами полицейська інструкція польського міністерства? Нехай не думає, що Гуцул свою честь довго дозволить безчестити.

В прикордонній Волинській полісті.

Возука, нов. Ріве. Уже то наше село від часу революції виграло, неначе на польській льотерії поставило. Зробився з него покинутий глухий кут. Уже сім літ ніякої школи в селі нема. Діти, яких є багато, ростуть без науки. Кажуть, що в польській державі є шкільний примус. У нас ніхто не примусив шкільні польські власти. І ширять неграмотність та випишують потім, що український народ неграмотний. Діти дичіють і їх батьки за освіту не дбають. Молодь бурянами вганяє. Пють без міри «монополюфку» та без жалю марнують час і гроші. Деякі отямлися, коли побачили, як село сходить щораз більше в темноту, зложили збірку та заложили читальню «Просвіти». Та що з цього, коли тепер ніхто й не загляне до читальні, не прочитає газети, не прочитає книжки. Всеодно тягне їх до літати на гуляння. В члені читальні з цілого

села вписалася всього одна дівчина. А деж решта? Чи може дали серцеві волю та проводять час на жартах з жовірами пограничної сторожі? Ох! і стиду не раз з цього богато! Треба, треба дуже селу опам'ятатися. Треба вчитися і пізнавати, хто ми є, яких батьків діти, до якого народу ми належимо, як наша рідна Україна, хто, коли в ній за віру і волю ставав та в славних боях за будучі покоління вмирів. І забави кращі в читальні можна найти. Ось як по інших селах. Отямтесь несвідомі сини Неньки-України. Не забувайте за свої рідну мову, не старайтеся ламати собі язика. Хто хоче з вами говорити, нехай вчиться вашої мови. Ви господарі на своїй землі. Сором і ганьба тому, хто не хоче послухати читання книжки на рідній мові. Не слухайте брехунів ворогів, а гуртуйтеся в собі, в єдності, в любові до своєї справи, мови, землі. І других тягніть. Тоді в вас буде сила і вас будуть поважати, а не, як тепер, поштуркувати Півка.

Занепад читальні.

Рудольфів нов. Сантав. Жалуються місцеві селяни, що головою читальні «Просвіти» зівстав чоловік, який не має громадського довіря, який був уже справником кооперативи та так у ній господарив, що кооператива вже два роки нечинна, а оставший маєток кооперативи приховує при справнику. Є це Петро Семотюк. Про життя в читальні не дбає. За попереднього голови Івана Харука було до 50 членів, читальня закупила за 100 зол. книжок, післала 10 зол на «Рідну Школу», вислала 10 зол. до матірнього Т-ва «Просвіта», вислала передплату за півроку за «Гром Голос». А тепер діяльність читальні приспано. Діяльність Петра Семотюка ще заки підступом добився того, що став недіяльним головою, полягала на тім, що уладив на власну руку забаву з танцями в читальні, де запросив не членів, а навіть Поляків. Коли про це довідався голова читальні, заборонив уладжувати забаву для нечленів. Прийшов заступник голови до читальні, щоб вивести Семотюкові, що так не вільно робити, але він зі своїм братом Володимиром викинули заступника голови за двері. Виділ виключив за те обох Семотюків з членів. Але вони при допомозі наказного віята (котрий говорив, що Україна буде тоді, коли на його долоні волос виросте!) перевели збори читальні і вибрали головою Петра Семотюка. Тепер читальня пустіє. На «Гром Голос» зібрав теперішній голова добровільні датки на передплату та ті гроші так і остали при нім. І дивно, чому члени читальні так не дбають і о честь свою і о життя в цім так кориснім товаристві? Місцевий.

Покищо, добрим словом до отця.

Серафимів а. Городенца. Хто бував в Городенці або цікавився життям Городенщини, мусів чути й про село Серафимів. Колись перед війною одно з найсвідоміших сіл повіту. Два гарні «Народні Доми» серед села, дві читальні «Просвіти», дві «Січі» — тепер «Луги», аматорський гурток, Кружок У. П. Т., — одним словом життя кипіло. Колись недавно ще було село темне — як і всі інші, а піднеслося скоро завдяки кільком ідейним одиницям. Та по війні все змінилось. — Своя інтелігенція (власний доробок села) село опустила. Більшість заробляє на хліб по учительських посадах в зах. Польщі і через жолоб державної служби селян вже не знає. На феріях, як зідуться, то тільки й чути про забави, а до читальні — між людей — ніхто не покажеться. Кажуть; їм не вільно. А діточки їх — хоть і недолітки — то по нашому ледви ламають язика, а по польськи аж чешуть. Ті, що своїм батькам очі мали отворити, самі собі замикують, а батьки їх, село, дремає, заспалося. Читальні повідновлювались на папері ще 1920 року та хісна з них мало, бо проводу не має. З місцевого учительства, а є аж 4 Українці і Українки, ніхто не показується, бо кажуть, що їм також не вільно. Оден парох бував передше там гостем. В одній з читалень був навіть головою, але лише так довго, доки бачив, що в читальні все йде так, як він хоче, доки управляв нею як всесильний безмежний диктатор. Раз не сталося, як він хотів і про него слух в читальні заглушив Видко, що хотів, щоб читальня йому службу робила, а не народові. За те з церкви почав громами сипати на читальні і «Луги», відразу показав себе в правдивому світлі. Селянський хор, — існуючий ще з перед війни, провадив в останньому році дяк церковний. Співав хор всюди і в Городенці і по сусідніх селах — жадне свято, ні концерт не обійшлися без него. Але й тут наш «отець» своєю політикою так заїхав, що хор розбив. Коли Городенщина святкувала пам'ять бл. п. Івана Радуляка — і хор з Серафимів мав співати панахиду, то отець старався вплинути на хор, щоб не співав, а ко-

ли це не помогло, дякові не дозволив піти, бо бл. п. Радуляк був радикалом. Але на похорон польського отця каноніка «отець» сам попровадив хор. Через радикалів, каже «отець», церква все порожня! А нам здається інакше. Колись у нас було більше радикалів, але й священники були інші. Вони не ганьбили дівчат і хлопців з проповідниць за те, що робили вправи в «Січі», а наш «отець» кричить «не робіть вправ», не записуйтеся до того «Лугу», що його жидівські адвокати закладають, а будуть вас викидати з «Народного Дому», прийдіть до мене, а я вже знаю де вдатися». І його слово в дечім робить своє. Того самого дня був фестин Луговий в сусідньому селі — всі «Луги» явились, лиш з Серафимів не було. Декан був на фестині, а наш піп наш ворог. — Чи може Вам, отче не сподобались тліщі Луговиків? А чому Ви не бачите в себе під носом в паньському дві рі танцю, де розпушта аж кипить, а всі старші браття паніше й підспівують. — От, перестаньте отче перешкаджати добрим людям у роботі і буде нам легше і вам може несорі, ше.

ДЕ ЦЕ ВСЕ ДІВАЄТЬСЯ?

Зборів. Коли читаємо у Вашій часописи про долю і боротьбу українського працюючого народу, то й нам хочеться написати до Вас про наші гаразди в читальні «Просвіти». Члени вкладки платили й платять, дають виставу за виставою — а де двактяться фонди — не знати. Давали чотири вистави й тільки за одну справили дві лави. Бібліотеки нема, порядку в читальні нема, образи поетів пощезали, остала одна смерека. Що з тим усім?

Члени «Читальні» в Зборіві.

В ЧЕСТЬ ІВАНА ФРАНКА.

Хлівчан, нов. Рава Руська. Дня 22 серпня 1926, відбувся в нашій чит. «Просвіти» концерт в честь І. Франка старанням Виділу Читальні, Комітету під проводом дир. Івана Капціра та студ. мед. Михайла Дужого. На програму концерту зложились: Вступне слово голові читальні. Максима Хомина, відчит про І. Франка студ. М. Дужого, скрипковий терцет уч. Леоніда Яблонського, дир. Степана Гладюка і п. Віри Морозівної зі Львова, «Перший Великдень на волі» декл. п. Марусі Кошелівни та «Каменярі» і Прольог» з «Мойсея» декл. гмін. ученика Івана Близняка з Камінки Волинської. Крім сього читальняний хор відспівав кілька пісень зі словами І. Франка, укладу Турули. Всі точки програми, виконані бездоганно, зробили дуже гарне враження на присутніх. Свій.

На дар «Просвіти»!

Вступайте в члени Головного Товариства!

Просвіта це сила народів. Темні народи гинуть. Темних людей використовують, гнетуть, поневолюють. Темні народи вік коротають у фізичній та духовій неволі.

Тому кожда людина й кожда нація мусить дбати про освіту.

Кождий громадянин, свідомий своїх завдань супроти нації, мусить дбати про розвиток тих товариств, які ширять освіту. Кождий громадянин мусить дбати про свою освіту й ставити вимоги до освітніх народних установ. Українські працюючі маси мають право й мають обов'язок висловлювати свою думку, якої потребують просвіти. Вони повинні ужити всіх своїх сил, щоб така освітня установа як «Просвіта» давала йому таку поміч в освіті, яка облекшувала би їх боротьбу за національно-політичні та господарські права. Вони повинні самі рішати своїм натиском на напрям в освітній праці освітніх установ.

Але обов'язком громадян є також підперти матеріально ті установи.

Тому улаштууйте збірки на традиційний дар «Просвіти».

Приєднуйте нових членів Головного Товариства і самі вступайте.

На пересилку грошей, залучається чеки.

Зі світа.

В САКСОНІІ в Німеччині відбувся день і падолиста вибори до союму краєвого. Їх вислід матиме свій вплив на міжпартійне положення в цілій Німеччині, але головню відібеться на політиці в німецькім центральному парламенті. — Сьогоднішній президент німецьких міністрів Маркс старається зискати в соймі постійну рішаючу більшість через притягнення до правительства деяких партій. Тоді його політика булаби суцільніша. Теперішня виборча боротьба в Саксонії виказує появу аж 12 ріжних партій.

В АНГЛІІ відбулися вибори до громадських рад. Виявилось, що більшість голосів впало на соціалістичну партію праці. Комунисти в Англії мають дуже мале значіння. Загально кажуть, що слідуюче правительство Англії готово спочивати у руках виключних представників партії праці.

АНГЛІЙСЬКО-СОВІТСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ, які ведуться оце в Лондоні, дуже багато дива викликають у світі. Відома була постанова совітського уряду, який всім і вся заповідав, що царських довгів не признасть ніколи. І відома була також постанова Англії, котра заявляла, що без попереднього признання довгів, нові балачки з Совітською Росією є без цілі. Аж отсе нагло повідомляють про це, що в Лондон приїхав Крассін, колишній буржуй, а теперішній торговельний дипломат большевиків, та зачав вести переговори з представниками англійського фінансового капіталістичного світа. А переговорам патронує англійське правительство. — Значить, взаємини між двома заклятими, здавалося, ворогами, покращали. А були вони доволі погані, бо майже через цілого пів року не було в Англії взагалі совітського представника, від хвилі виїзду Раковського до Парижа. Опісля закидала Англія большевикам, що вони викликали в Англії страйк вуглекопів, що його постійно підтримували на шкоду Англії, а собі на користь, що перешкаджали інтересам Англії в Китаї, що організували сепаратистичні елементи в англійських колоніях. Коли-ж тепер Крассін приступив до переговорів, то ясно стало й для англійських робітників, що большевики не будуть могли так дальше підтримувати того страйку, як підтримували його до цієї пори та залишать углекопів на середині дороги. Розуміється, що таке становище скріпить тепер англійських капіталістів і вони сильніше натиснуть на робітництво, щоби провалити дотеперішню героїську боротьбу. Сам Крассін дуже зручно зачав навязувати нитки порозуміння з Англією зараз після цього, як Німеччина зачала зговорюватися з Францією. Вій розумів, що під страхом совітсько-німецько-французького порозуміння Англія стане лекша на руку. Большевики мріють про це, щоби дістати позичку, але сплачувати старі довги думають тільки при допомозі нових позичок. Англійські капіталісти знова вимагають, щоби позички не вживали большевики для протикапіталістичної агітації. Коли отже переговори продовжуються, то це очевидний знак, що большевики відречуться напастувати та

боротися з капіталістами, щоби тільки дістати від них гроші й тим забезпечити для себе хоч часово ще владу.

СТРАЙК УГЛЕКОПІВ В АНГЛІІ, як пишуть, мабуть припиниться через те, що Рада генеральна Професійних Союзів рішила приступити до переговорів з власниками копалень при посередництві уряду та його відпоручників. Згідно висловлюються англійські державні мужі лівого та ліберального напрямку, що англійський консервативний уряд поведився підчас цього страйку дуже невміло та ганебно, що наразив англійську торгівлю і державу на величезні втрати. Обраховують, що шкоди є на великанську суму 500 мільонів фунтів штерлінгів (20 мільярдів зол.). Льюїс Джордж твердить, що через таке невдачне ділання уряду господарське положення Англії є поважно захитане. Коли уряд не приступить відразу до направи, то взагалі треба сумніватися, чи Англія зможе повернути з дороги упадку. Великий політик і письменник Шов у своїй розмові з німецьким публіцистом Фіреком стверджує те саме, але рівночасно звертає увагу на помилкову тактику англійських професійних Союзів, які, не розваживши добре наслідків, рішилися проголошувати генеральний страйк, який по думці Шова, відразу мусів рахуватися з невдачею. І хоч у проголошенні генерального страйку завинив найбільше англійський уряд, котрий до такого кроку спровокував робітництво, то завинили своєю нерозвагою також провідники професійних союзів. Генеральний страйк, по думці Шова, є самовбійством робітництва; він думає, що одиноко правильний є страйк робітників одного фаху. Тоді вони можуть рахувати на моральну й матеріальну піддержку робітництва інших фахів. Генеральний страйк пробував в Англії організувати (звісний діяч у кооперації) Роберт Овен у 1839 р. Також 30 літ тому назад проголошено загальний страйк у Швеції. Але всюди скінчився він невдачею і мусів невдачею покінчитися в Англії. В проголошенні загального страйку добачує Шов не скріплення страйку углекопів, але його підорвання в початках. Тільки героїська постава углекопів, які пів року в найбільшій нужді змагаються страйком за поправу своєї долі, поправила в дечім помилку верховодів Професійних Союзів, котрі виявилися звичайними тиранами у використуванні своєї власти. Вони по думці Шова вхопилися тактики капіталізму, який у господарській війні не рахується з добром загалу; він думає, що о скільки є можливість осягнення якоїсь реформи на парламентарній дорозі, тоді немає ще конечности для ділання тероризму. На запит, чи заломання загального страйку не пошкодить розиткові соціалізму, відповів Шов, що ні. Навпаки, останний страйк буде ще одним досвідом для робітництва, як воно має боротися в умовах капіталістичної господарки.

МОЖЛИВІСТЬ ФРАНЦУСЬКО-ІТАЛІЙСЬКОГО ПОРОЗУМІННЯ. В останнім часі заговорили європейські газети про неурядові балачки що до порозуміння між Францією та Італією. Думають, що для обговорення спільних точок зідуться з собою Бріан з Муссоліні ще на протязі місяця січня. До тих

точок належить: 1) Обговорення питання про припинення проти фашистівської агітації, 2) Можливість союзу, 3) Питання про Сирію, 4) Еміграція до Тунісу (в Африці), 5) Питання про приналежність Танжеру, морського воєнного порту при візді до Середземного Моря та 6) торговельні договори. Чи дійде справді до порозуміння, чи прийде до ще більшого загострення взаємин — невідомо.

БЕРЛІНСЬКИЙ СУД займається тепер справою, яка дуже мало чести приносить монархістам у Німеччині. На лаві обвинувачених засідає 11 членів військової організації німецької, яка побудована на взір цивільної Райсвери, спасала на свій окремий спосіб Німеччину від усяких соціалістів та комуністів. Райсвера, яку створив недавно уступивший військовий міністр фон Сект, не мала з тими новітніми бандитами нічого спільного, але вони самі вважали себе за одиноких спасителів вітчизни. Таких спасителів є в Польщі також багато і їх подвиги знані є в краю та за границею. Та чорна Райсвера має на совісті кілька звичайних «патріотичних» мордів. Суд довгий час зволював з процесом. Але натиск соціалістичних партій був так сильний, що цілої справи не можна було вкрити. Вона є погана й виказує, що буржуазія не перебирає в засобах боротьби. Тепер іде процес о замордування Павла Грешке. Він належав до організації, але раптом зачали його підозрівати, що він є шпійон та комуніст. Але нічого певного про це проводирі організації не знали, а конечно про це хотіли дізнатися. Його зловили в амкнули в окремій келії та виконували щодня над ним езекуцію. На нагайку наволікали оловяні кулі й били його щодня аж до безтями. Тоді переривали й зачинали на другий день. — Врешті, не дізнавшись нічого, замордували його вистрілом револьверу. Але опісля вийшло на верх, що закатовано його зовсім невинного, мабуть тільки з якоїсь пімсти. Ось до чого доводить права диктатура!

В СОЮЗІ РАДЯНСЬКИХ РЕСПУБЛИК зачалася 15 партійна конференція. На конференції виступала опозиція, але її промов большевицькі газети не подають. Опозиція вдовні підпорядкувалася Сталінові. Але Сталінці не довіряють ані Троцькому, ані Зіновеву, ані іншим опозиціонерам. Вони виразно говорять, що Троцький має ту дрібнобуржуазну звичку, що скоро ломить дане слово. Як доносять з Москви, то на час конференції провідники опозиції є ніби інтерновані і без зголошення не сміють залишати своїх комнат. Ті, що остали тепер горою, погрожують, що відошлють опозицію на менші посади в далекі околиці. Цебто на стару царську методу — сходять. Зсилають комуністів на Сибір.

НОВИНИ.

А всьому винен св. о Николай і його бурса.

Епископ Йосафат Коциловський зайшов в спір з цілим так званім громадянством у Перемишлі та й у Львові. Доказом цього є довгі статті в «Пере-

миським „Українським Голосі“ і в львівським „Ділі“. Обі сторони в дуже обурені й не дивниця, що роблять такі тактичні помилки, які друга сторона безпощадно використовує на свою користь. Єпископ Коциловський заборонив священникам участь у Надзирній Раді каси „Української Шадниці“. Ну, це ще не болілоби, але що гірше, рівночасно стягнув з тої каси всі консисторські ощадности. Зробив це тому, що на зборах Бурси ім. св. Николая не перейшло внесення проф. Кухти, дуже побожного католика, щоби українським „емігрантам“ з Великої України, як православним, не дозволити відправляти на Великдень богослуження. І хоч внесення поперли всі присутні священники, воно впало. Нещастя хотіло, що проти внесення, поважився голосувати голова Т-ва Бурса св. о. Николая п. Ізидор Білинський.

А він в нещасним урядовцем (навіть не директор! — запевняє „Укр. Голос“) в Укр. Шадниці. І ось обурений на Білинського о. Коциловський заявив: або Білинський або мої священники і консисторські гроші в „Шадниці“. І з цього завчався спір. Кращим стратегом у тім спорі в безперечно о. Коциловський. Він знав добру засаду: хто не з ним, той проти нього. В слабшій позиції в перемиське та львівське громадянство. Воно дурить себе тим, що: 1) „Непомірквані розпорядки“ єп. Коциловського в першій мірі звернені проти „Укр. Шадниці“ в Перемишлі, а не проти українства (гл. „Укр. Голос“ ч. 44.), 2) що ці „непорядки“ обурили до крайности ціле наше духовенство і ціле громадянство“. Ми грішні люде з „Гром. Голосу“ — цьому не віримо. Не віримо, щоби на ділі обурився так на „фест“ сам „Укр. Голос“. Йому тільки жаль, що „єпископський престол компромітується і що тій компромітації не кінець“... Не віримо, щоби обурилось ціле духовенство й ціле громадянство. А ось не обурився орган св. Юра, в якому царює о. Шептицький, не обурилася газета „Нова Зоря“, ані не обурився громадянин і проф. Іван Кухта. Навіть ми не обурилися, ані не здивувалися. Нам тільки смішно з тої засадничої боротьби, в якій одна сторона йде просто, а друга скаче.

П. МАРЦЕЛІ ПРУШИНЬСЬКІ БОЖЕВОЛЕ!

На всі сторони зачинає як божевільний вимахувати п'ятуками. Жадає, щоби польські власти на право й на ліво арештували, гнубили, розв'язули то за 20 літ всі теперішні українські неугодові політики стануть угодовцями. Але видно, що змякло в Прушинського серце. Тому 5 літ нисав він, що за 20 літ не буде на українській землі під Польщею ані одного Українця. В 298 числі „Слова Польського“ радить Прушинські дальше нищити українську школу: „...на полі шкільництва — перехвалюється він — зробили ми вже багато, але є ще нечувано багато до роботи. Злочинні дикуни (так інтелігентно називає Українців польський вчений!) не знають старої польської раси, коли думають, що можуть убійствами викликати між нами страх, зменшення темпа праці, чи умучення, а шкільна акція повинна тепер згуртувати багато сил“.

І радить короткою дорогою: »споль-

щити руске школи які існують нелегально у Львові і там, де нема 25 проц. Русинів, злучити »руске гімназія з польськемі...«

Аж йому піна з рота йде!

Вища культура.

На лаві обвинувачених перед польським судом у Варшаві засіло 14 польських селян, які мешкають у недалекому від Варшави селі. Вони побили дня 1-го січня 1926 р. селянку Юзефу Солтисікову. А справа була така. В селі захоувала після породи селянка Стахнікова. Радили, радили люде. Нічого не вдіяли. Врешті за порадою знахора Органовського рішили, що Юзефа Солтисікова кинути на Стахнікову вроки. І треба тільки ту чарівницю так побити, щоби її з рота кров потекла, цею кровю треба посмарувати груди хорої. Коли не помагас мох з трьох придорожних хрестів, то нічого не можна зробити, ще тільки той спосіб єдиний остається. І пішли люде, витягнули Солтисікову за волосся до хати Стахнікової, а там почали бити. Коли вже кров почала з рота йти, підставили миску. Кровю смарували груди хорої, а хора за весь той час молилася. За те насильство дістали по 1 роковій тюрмі, знахор дістав шість місяців арешту. Солтисікова на суді присягалася, що ані ворожити, ані вроків кидати не вміє. Звичайно, коли йде мова про права для українського народу, тоді польські газети пишуть, що наш народ ще темний. Та коли порівняти його до культури польського хлопа з під Варшави та приглянутися боротьбі цього хлопа з чарівницями, то з цього порівняння вийде, що польський хлопа під пануванням польської шляхти й польського клеру також темний. І тому тільки польські посідаючі класи, буржуазія та клерикальні круги можуть з ним так поступати, як поступали до цієї пори й будуть дальше поступати.

ЦИВІЛЬНІ СЛЮБИ В ТУРЕЧЧИНІ. Доки Туреччина була під пануванням султана, доти потапала вона в культурній темноті, бо султан боявся підпирати освіту своїх підданих, знаючи, що свідомі й освічені громадяне не дадуть собою так легко воловодити, як темні й неосвічені. Ту політику султана підпомагало всею душею магометанське попівство, яке мало в Туреччині величезну силу і вплив. Усі школи були під безпосереднім попівським зарядом, а попи виконували навіть деякі ділянки державної влади, як судівництво.

Щойно коли повалено по світовій війні султана, а утворено республіку, почалася в Туреччині нова світська політика. Між іншими новостями, які від початку республіки запроваджувано в Туреччині, прийшла недавно ще одна: цивільні (громадянські) слюби. Кождий Турок є обов'язаний брати слюб перед державною властю, а щойно потім може брати, як хоче, перед своїм духовником. На днях відбувся перший такий світський слюб.

ТРЯСЕННЯ ЗЕМЛІ У ВІРМЕНІІ. Дня 22. жовтня ц. р. було у Вірменії (на Кавказі, що належить до СРСР) сильне трясення землі. Хоча землетрус тривав всього тільки 3 хвилини, то заподіяв величезні спустошення: двана-

цять сіл знищено цілком, а згнило при тім понад 300 людей.

БУНТ ІНДІАН У МЕКСИКУ. В Мексику жикуть окрім зайшлих з Європи білих людей і привезених з Африки чорних муринів, ще також червоношкірі Індіане, які там мешкали споконвіку. Цих Індіан білі дуже винищували та вистискали їх що раз дальше в степи. Нерозумно уже приходило до кровавих заворушень переслідуваних Індіан проти білих. От недавно знову збунтувалося одно плем'я Індіан та напало на залізничний поїзд, щоби зрабувати поштові посылки. Однак наспів заалармований відділ правительствених військ, який вступив у боротьбу з Індіанами. По 8-годинній битві Індіане відступили, але свою перемогу смугнули правительственим військам стратою понад 140 убитих вояків.

ВИНЕН ЧИ НІ?

У Варшаві цілий тиждень судили чоловіка, якому закидають злочин убійства та почвертування жінки. Дня 13 березня минулого року отворено на головнім дворці в Варшаві подорожний куферок, в якому найдено кадовб жінки без рук і без ніг. День опісля зголошено на поліції, що з одного мешкання на вул. Відок вийшла ще дня 1. березня Марія Міхаловська, дівчина легких обичаїв, яка до цієї пори не вернула. По нитці до жерела й дійшли до цього, що жінка ця попала до мешкання Франца Круліковського, на Цитаделі. В часі дальшого слідства найдено в селі Кемпа Польська голову, на правім березі Висли праве удо, в інших селах ще інші часті тіла цієї самої жінки. В мешканні Круліковського найдено сліди крові на нозі від стола ітд. Круліковскі не випирається знакомства з убитою, каже, що вона в него бувала, але заперечує, щоби він її вбив. Тепер на суді лежить поскладана та забезпечена перед гніттям Міхаловська у скляній труні. До розправи покликано багато свідків. Вони зізнавали всіяко. Але вкінці засудили Круліковського на 12 літ тюрми. Він дальше говорить, що невинен.

»ПШИСПОСОБЕНЯ ВОЙСКОВІ«.

Польські часописи доносять, що в Ченстохові 10 та 12-літні хлопчакі бавилися в військо (та в війну). Пішли в рух каміння та палиці. Одна армія забрала до неволі хлопчика Віхлінського та зачала тортурами добувати з бранця воєнні тайни другого табору. Хлопчисько з такої забави небаком помер. Ось наслідки »пшиспособеня«.

ЗДЕМАСКОВАННЯ ПРОВОКАТОР.

В Білостоці роздягли царського провокатора Вальгемута. По своїй, провокаторській діяльності, коли вправ царат, найшов він тепле місце при польській шляхоцько-робітничій організації, народовій робітничій партії. Зістав навіть предсідником місцевої організації тої соціалутодової й соціалшовіністичної польської партії. Щоби його не впізнали, назвав себе Островским. Вальгемут вристав до царської охоранки ще в 1886 р. Тоді продав він царським жандармам тайни членів польської партії соціалістичної, в наслідок чого військовий суд засудив 12 польських соціалістів на повішення. Потім тікав зі страху перед пімстою з міста до міста й дальше йшов на вислугу поліції. На його совісти та-

жить смерть 80 революціонерів. Підла, низька є провокаторська служба поліційного донощика, агента, дефензивника.

В ЕМІГРАЦІЙНИХ СПРАВАХ. Чоловік, або жінка, або правесні, чи неправесні діти тих осіб, котрі між 5 квітня 1917 р. і 12 листопада 1918 р. служили в американськiм війську або маринарці в ріжнім характері — можуть дістати дозвіл виїхати цю квотою до Америки до своїх мужів, жінок або родичів. Діти не можуть мати більше як 18 літ. Щоби отримати дозвіл візду до Америки, чоловік, або жінка мають предложити киявечку військову, або документ, чи оригінальну кореспонденцію, яка вказувалаби, що прохаючий дійсно служив в американській армії. До Аргентини стримаюб візд тих емігрантів, котрі мають великі родини, а не мають великих грошових засобів. Видають паспортти до Аргентини тільки тим, що виїжджають без родин, тим в родиню, котрих наймолодший член родини має принайменше 15 літ, тим, котрі дістали вже дозвіл і тим Жидам, котрих спроваджує Жидівське Еміграційне Товариство.

Бугай розбив літак, що летів з Парижа до Бруксели. Під одним містом осів літак на пасовищу. З него вийшло вісім подорожних. Від череди худоби, що близько пасла, відлучився бугай і прибіг до „аеропляна“. Великі крила так його розсердили, що порозбивав усе на прах. Люде втекли.

Відроблені долари. Державний банк у Канаді остерігає, що в Європі в межи людьми майже пів мільона фалшивих канадійських доларів. Кажуть, що найбільше підробили їх і пустили в курс московські більшовики.

Без пуття...

Дня 21. жовтня ц. р. розіслав д-р Дашкевич по всім усюдам аж по два листи нараз. Видно, що мало було одного листа на те, щоби змістилася в ньому вся та їдь, якою п. Дашкевич, як кожний відступник, кидає на Головний Секретаріят Української Соціалістично-Радикальної Партії. Для того треба було йому аж двох листів, щоби вмстити більше лайки на соціалістів-радикалів, а тим заслужити собі вдячність і підмогу їх скритих і явних ворогів.

При тім злоба відбирає йому навіть звичайну розвагу, бо він забуває, що кожна неправда має короткі ноги та що з нею ніхто далеко не зайде. Тих усіх неправд, яких повні оба листи, не варто навіть окремо простувати, бо вони такі красі, що дитина на них пізнається. На примір, п. Дашкевич твердить, що нібито тільки чотири члени Головного Секретаріату УСРП тт. О. Навроцький, М. Стахів, О. Павлів і М. Матчак хотіли вишпити йому почуття громадської дисципліни й відповідальности. Тимчасом, в дійсности не тільки цілий Гол. Секретаріят у складі всім членів, але також одголосою ціла Головна Управа УСРП напнтувала руїницьку роботу п. Дашкевича.

Ще одна цікава подробиця: в обох листах дуже озлоблюється п. Дашкевич, що соціаліст-радикали не хотіли стерпіти розгардіяшу, а тримали строгу дисципліну своїх членів. Як раз той дисципліни він найбільше не любить, але твердить, що не він винен, тільки ціла організація. Як той циган, якого кликали, щоби тримав крок, а він відповідав: „Я тримаю, а тільки ціла сотня не тримає!“

Писанина д-ра Дашкевича про накладання Головним Секретаріатом податку на непартійні товариства є звичайним брехливим доносом.

АДВОКАТ на провінції шукає рутинізованого консілієнта. Рефлектант хай зголошується на адресу: Д-р М. Стахів, Львів, Ринок 10. Редакція „Громадського Голосу“. 1-1

Тепер стало ясно.

В недавнім числі „Громадського Голосу“ подали ми вістку про цю провокацію, яку поширювали невідомі люде на цілім Підгір'ї, що Польща відступає Гуцульщину Румунам за Заліщищину. Люде заходили в голову, чому, в якій цілі поширюється такі чутки. Тепер вийшло шило з мішка на верх. Це хлібоїди Дутчака будують таким способом свою „партію“. А можливо, що в тут ще „вища“ політика. По селах вештаються ріжні урядові й неурядові агенти, які збирають печатки та підписи „що Гуцули хочуть під Польщу!“

Товариші! Закладайте всюди „Лугові“ руханково-пожарничі товариства. Статутти можна набути в адміністрації „Громадського Голосу“.

До Читалень Тва „Просвіта“.

Обіжник.

Рада Тва „Просвіта“ отсим повідомляє усі читальні, що з 14 по 30 листопада в м. Крем'янці відбуватимуться просвітньо-кооперативні курси. Курси ставлять собі мету підготувати кадри просвітних робітників для продуктивної народної праці на місцях.

Програма курсів досить широка. Запрошується ряд лекторів фаховців зі Львова й інших міст для прочитання ріжних предметів. Кожна читальня повинна делегувати на курси не менше як двох своїх представників. Всі бажаючі прослухати курси, мають негайно зголоситися в канцелярію Тва „Просвіта“, не очікуючи повідомлення від Ради, яке може спзнитися забаренням часу й поганим комунікаційним засобом. Рада Т-ва „Просвіта“ подбає про безплатне розміщення курсантів по квартирах.

Засоби на прохарчування повинен мати кожний курсант. При вписі кожний курсант має зложити 5 золот. на адміністраційні видатки. Рада Т-ва „Просвіта“ в Крем'янці.

Розв'язання табору УГА в Йозефові в Чехії

(Звіт Ликвідаційної комісії культ.-осв. кружка).

Ликвідаційна Комісія Культурно-Просвітнього Кружка в Йозефові закінчила дня 19 серпня свою діяльність ізза оконечного розв'язання Українського Табору в Йозефові. Головними понуками, що заставили Ликвідаційну Комісію К. П. К. продовжувати її діяльність у таборі після відіслання майна К. П. К. поодиноким українським установам в краю та Музеєві в Празі були: заспокоєння необхідних культурних вимогів оставших у таборі скитальців та доповнення архіву, який є власністю Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, а покищо зложено його в Музеї Визвольної Боротьби України в Празі. Грошеві засоби на свою діяльність черпала Ликвідаційна Комісія з крамниці К. П. К. Лишки з „прибутків крамниці зуживано на підмоги скитальцям та на народні цілі краю.

Загальну висоту датків на народні цілі вказує біжнєс:

1) на „Рідну Школу“ (крім принагідних збірок та суми, що припадає після ликвідації крамниці) Кч. 868.—; 2) на пам'ятник Іванові Франкові у Львові Кч. 657.05; 3) на інвалідів У. Г. А. у Львові Кч. 250.—; 4) на охорону вознижних могил в Пікуличах Кч. 500.—; 5) водно

ліжко Академічного Дому» Кч. 186.75; 6) дар „Просвіті“ Кч. 50.—.

Ликвідаційна діяльність підписаної Комісії представляється так:

Всі пластини „Фотографічної Секції“ передано „Музеєві Визвольної Боротьби України“ в Празі. Тудиж переслано останок архіву К. П. К. разом з книгами і записниками Ликвідаційної Комісії та крамниці. Всі ті предмети є власністю Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Грошеву готівку 2175.90 Кч. що залишилася після звинення крамниці КПК, переказала Ликвідаційна Комісія КПК на підставі ухвали з дня 27 грудня 1925 р. Товариству „Рідна Школа“ у Львові, оставивши 200 Кч. на кінцеві видатки після замкнення торгових книг. Всі вірительности КПК відступлено згідно ухвали з дня 4 серпня 1925 р. також „Рідній школі“. Між довжниками є б. урядовець чс. управи табору п. Ярослав Чага, який завинив Кч. 259.— і не зважаючи на письмєнну заяву „під словом честі“ досі довгу не сплатив. Список всіх довжників переслано Товариству „Рідна Школа“ та взивається їх сплатити свої довги прямо цьому товариству. — Йозефів, дня 19 серпня 1926. — Ликвідаційна Комісія Культурно-Просвітнього Кружка в Українському Таборі в Йозефові, Ч. С. Р. — Іван Лисий, Корнїло Коростіль.

Переписка редакції.

Тов. Довбня. Пересилаєте товаришу матеріал з серпня шойно тепері Вигорів. Присилайте щось нове. Всіх дописувачів просимо о вибачення, коли їх дописи ще ждуть. В найближчих числах вони будуть поміщені.

ЛУГОВІ ВІДЗНАКИ

приписані статутом — висилає до всіх „Лугів“ в краю кооператива „Жіночий Базар“ в Коломиї. Ціна одної відзнаки з додатками — 50 грошів, але замовляти треба в більшій кількості (найменше кільканацять штук) за поштовою післяплатою. Адресувати так: Кооператива „Жіночий Базар“, Коломия.

ТКАЦЬКІ варстати поспішні, сталеві бляти всіх вимірів, нити, човники, пряділки, гремплі до вовни і лєну і всі прочі ткацькі прилади доставляє фірма

„ТЕХТУЛ“ М. Кожушко, 1-1
Рава Руська.

Купуємо кожду кількість білої вовни.

Жадайте

у всіх кооперативах і крамницях
тільки цукорків з української
фабрики

„ФОРТУНА НОВА“

Львів, Кордецького ч. 23. 1-5

Е л е г а н т

терпентинова паста до обуви.

Французька Маса

до фротерування підлогн.

Васедина жовта, чорна

до шкір, упряжи і кінських копит

в бочці і бляшаних пуделках.

поручає

О. ЛЕВИЦЬКА І С-ка — Львів,
Кордецького 31. 1-1